

Mfv.I.10.638/2012/5.

A Kúria a dr. Rigó Kornélia ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Ocskay Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen köztisztviselői jogviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményei iránt a Tatabányai Munkaügyi Bíróságnál 2.M.561/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Tatabányai Törvényszék 2.Mf.20.310/2012/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Tatabányai Törvényszék 2.Mf.20.310/2012/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében közszolgálati jogviszonya jogellenes megszüntetésének megállapítását és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte. Álláspontja szerint a munkáltató intézkedése nem felel meg a világos indokolás követelményének, továbbá a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe is ütközik.

A Tatabányai Munkaügyi Bíróság 2.M.561/2010/29. számú ítéletével a keresetet elutasította és megállapította, hogy az elsőfokú eljárási illeték az állam terhén marad. Kötelezte a felperest perköltség fizetésére.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes államigazgatási főiskola, igazgatásszervezői végzettséggel rendelkezik, vezető tanácsosként igazgatási, szociális és gyámügyi hatósági feladatokat ellátó igazgatási ügyintézői munkakörben állt az alperes alkalmazásában.

2010. január 1-jén A. k.Ö. Képviselő-testülete - jegyzői előterjesztés alapján - elhatározta, hogy a Polgármesteri Hivatal létszámát 1 fő igazgatási ügyintéző munkakörrel bővíti, többek között pályázatíró, közbeszerzési és munkaügyi feladatok ellátása céljából. A 2010. január 20-án kelt képviselő-testületi határozat szerint ezen időponttól kezdődően a hatályos SzMSz rendelkezések értelmében a Polgármesteri Hivatal feladatai ellátását 1 fő polgármester, 1 fő jegyző, 4 fő igazgatási, 4 fő pénzügyi, 1 fő településgondnok és 1 fő közterület-felügyelő, továbbá 1 fő 6 órás hivatalsegéd végzi.

A 2010. február 11-ei ülésen az önkormányzat képviselő-testülete vizsgálta az éves költségvetést érintő rendeletek módosításának szükségességét és felmerült a költségmegtakarítások indokoltsága. Ezért a képviselő-testület ezen a napon meghozott határozatával felhívta a jegyzőt, hogy szükség van 1 fő létszámcsökkentésre,

2010. március 25-éig tegye meg javaslatát.

A jegyző 2010. február 24-25-én és március 4-én a felperes munkaköri feladatai körébe tartozó egyes feladatokat - saját kezdeményezésére - más köztisztviselő feladatköréhez csoportosított át. Ezt követően a jegyző azt az előterjesztést tette, hogy ha elengedhetetlenül szükséges, 1 fő létszámot lehet megtakarítani az igazgatási vonalon oly módon, hogy a jelenlegi leterheltség jelentősen növekszik.

A képviselő-testület 2010. március 25-én tartott ülésén a határozatával a létszámleépítésről döntött. Ennek értelmében elhatározta, hogy a kialakult nehéz anyagi helyzetre tekintettel a Polgármesteri Hivatalban 1 fő létszámcsökkentést kell végrehajtani. Ezzel egyidejűleg az SzMSz-ről szóló függelékét úgy módosította, hogy a Polgármesteri Hivatal igazgatási-ügyintézői létszámát 3 főben határozta meg, ennek megfelelően 1 fő igazgatási feladatokat ellátó személy jogviszonyát meg kellett szüntetni.

A képviselő-testületi határozat végrehajtásaként a munkáltatói jogkör gyakorlója a 2010. április 1-jén kelt határozatával a felperes közszolgálati jogviszonyát felmentéssel megszüntette, amely határozatát 2010. április 30. napján kelt határozatával kijavította, mert a felmentési időtartamban számítási hibát vétett. A módosítás értelmében a felmondási idő kezdete 2010. április 2-a, a vége pedig 2010. augusztus 2-a volt. A jogviszony megszüntetését a határozat az A.k.Ö.-nek Képviselő-testülete határozatával elrendelt létszámcsökkentéssel indokolta azzal a kitétellel, hogy a felperes foglalkoztatására nincs lehetőség, a jogviszony megszüntetésére a Ktv. 17. § (1) bekezdés a) pontja alapján került sor.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a munkáltató a felmentés indokolását az önkormányzat döntésére alapította, amely 1 fő létszámcsökkentést rendelt el az alperesnél. A munkáltató diszkrecionális joga annak eldöntése, hogy a létszámcsökkentés során kinek a jogviszonyát szünteti meg. Ennek kapcsán az alperesnek a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményeit be kell tartania, az Mt. 4. § szerint a törvényben meghatározott jogokat és kötelezettségeket ugyanis rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni.

Megállapítást nyert, hogy a felmentés indoka valós és okszerű volt, a képviselő-testület létszámleépítést elrendelő határozata alapján került arra sor, vizsgálat tárgyát pedig nem képezhette, hogy miért éppen a felperes jogviszonyának megszüntetését rendelte el a munkáltatói jogkör gyakorlója. A felperes feladatainak „kiüresítése” nem a munkáltató döntése volt, hanem a felperes korábbi kérésére túlterheltsége miatt került sor bizonyos munkaköri feladatok elvonására.

A rendeltetésellenes joggyakorlás megállapítására vonatkozó kérelem sem megalapozott. A meghallgatott tanúk egyértelműen nyilatkoztak atekintetben, hogy kifejezetten jó viszonyt ápoltak a felperessel. A munkavégzésére és a munkáltatójával fennálló személyes

kapcsolatára vonatkozóan ismeretekkel nem rendelkeztek. A felperes tehát nem tudta bizonyítani, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója és a közötté lévő rossz viszony eredményeképpen került volna sor a közszolgálati jogviszony megszüntetésére. Minderre tekintettel a bíróság a felperes kereseti kérelmeit mint megalapozatlant elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Tatabányai Törvényszék 2.Mf.20.310/2012/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest perköltség fizetésére kötelezte. Megállapította, hogy a fellebbezési eljárási illeték az állam terhéen marad.

A tényállás kiegészítését követően a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges mértékű bizonyítási eljárást lefolytatta, és helyes jogi következtetést vont le.

A perben nem volt vitás, hogy létszámcsökkentés keretében került sor a közgyűlési határozat meghozatalát követően a felperes felmentésére, ebből következően az 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) 17. § (1) bekezdés a) pontja képezte annak jogszabályi alapját.

Az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta a képviselő-testület határozatának tartalmát. Ez a határozat nem vitathatóan 1 fő létszámcsökkentésről rendelkezett, az SzMSz egyidejű módosításával pedig meghatározta azt a kört is, ahol a létszámcsökkentést foganatosítani kell, ez pedig az igazgatási terület volt.

A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a létszámcsökkentéssel indokolt rendes felmondás, illetve felmentés az elrendelt és végrehajtott létszámcsökkentés ellenére jogellenesnek minősül olyan esetben, amikor a munkáltató a felmentéssel érintett munkakörben, a felmentéssel egyidőben új munkavállalót foglalkoztat. A jogszerűség szempontjából tehát vizsgálni kellett az elsőfokú bíróságnak azt is, hogy a ténylegesen végrehajtott létszámcsökkentés tartós volt-e, vagy adott esetben új munkavállaló alkalmazására került-e sor. A rendelkezésre álló adatokból erre vonatkozóan a felperes részéről sem hivatkozás, sem bizonyíték nem merült fel, ezért az elsőfokú bíróság helytálló döntést hozott.

A felperes a határozat végrehajtása körében rendeltetésellenes joggyakorlásra nem hivatkozott, kizárólag a képviselő-testületi határozat meghozatalát megelőző ún. előkészítő szakaszban sérelmezett magatartásokra utalt. Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan állapította meg, hogy a felperes a Pp. 164. § (1) bekezdés rendelkezései alapján nem tudta bizonyítani, miszerint a munkáltatói jogkör gyakorlója és a közötté lévő rossz viszony vagy bosszúállás eredményeképpen került volna sor a közszolgálati jogviszony megszüntetésére.

Az általánosan követett bírói gyakorlat szerint nem vitatható a létszámleépítés valósága, ha a munkáltató a munkavállaló munkaköri feladatainak ellátására nem alkalmazott új munkavállalót, hanem a munkakört a már addig is alkalmazásában álló más munkavállaló feladatkörébe utalta, azokat átcsoportosította.

A felperes felülvizsgálati kérelme elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalára irányult. Másodlagosan az elsőfokú bíróság határozatára is kiterjedően annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását kérte.

A felülvizsgálati érvelés szerint a munkáltatói határozat indokolásában kell választ adni arra, hogy a fél további foglalkoztatásra a létszámcsökkentés elrendelésének következményeként miért nincs lehetőség. Téves jogértelmezésen alapul az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása, amely szerint létszámcsökkentés esetén nem szükséges a felmentési ok részletes leírása, elégséges annak összefoglaló megjelölése is.

Nem állapítható meg a felmentési indok valósága, a felmentési határozat jogszerűsége, ha a munkáltató a felmentéssel érintett munkakörben a felmentéssel egyidőben új munkavállalót alkalmaz. Az eljáró bíróságoknak azt is vizsgálniuk kell, hogy a felmentett köztisztviselő munkakörébe a felmentést megelőző vagy azt követő rövid időn belül mást alkalmaztak-e. A jelen ügyben bizonyított tény, hogy igazgatási munkakörbe a felmentés előtt 2 hónappal a jegyző kezdeményezésére az igazgatási ügyintézői létszámban bővítés történt.

Valamennyi tárgyalási jegyzőkönyvben szerepel a Pp. 3. § és 8. §-ára történő utalás, de csak az első tárgyaláson történt meg az alperes felhívása a bizonyítási kötelezettségére, a felperes ilyen felhívást, előzetes tájékoztatást nem kapott.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésével, nem a bizonyítékok összességének figyelembevételével történt az eljáró bíróságok által a tényállás megállapítása.

Rendeltetésellenes joggyakorlásra hivatkozás esetén vizsgálandó, hogy a munkáltató miért az érintett köztisztviselő jogviszonyát szüntette meg. Amennyiben bizonyítható, hogy a munkáltató -tényszerűen igazolt valós indokok nélkül - létszámot emelt, vagy rövid időn belül létszámot csökkentett, ezen intézkedések „látszat intézkedéseknek” minősülnek, amelyek az Mt. 3. § (1) bekezdésében részletezett jóhiszemű és tisztességes eljárás, valamint az Mt. 4. §-ában lévő rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütköznek, ezért jogellenesek.

A másodlagos kereseti kérelme bizonyítékaként hivatkozott arra, hogy az egyenlőtlen bánásmód és munkafeltételek miatti panasza közrehatott a feladatai részbeni megvonásában és abban, hogy a létszámcsökkentést munkaköre megszüntetésére, feladatköre szétosztására tett javaslattal terjesztette elő a munkáltatói jogkör gyakorlója. Emiatt az Mt. 4. §-ának (2) bekezdésére hivatkozással annak megállapítását kérte, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója nem rendeltetésszerűen járt el.

A felülvizsgálati érvelés szerint a jogerős ítéletben megállapított tényállás kiegészítése körében döntően az alperesi nyilatkozatokra és okiratra hivatkozott a másodfokú bíróság, és „nem utalt a

felperesi beadványokra, bizonyítékokra, így azok nem váltak a megállapított tényállás részévé, nem kapott indokolást azok mellőzése".

A jogerős ítélet utolsó bekezdéséből megállapíthatóan az eljáró bíróságok a másodlagos kereseti kérelem körében mindössze azt vizsgálták, hogy a felperesi feladatkör kiüresedése minek a következménye volt. Nem állapít meg az elsőfokon eljáró bíróság a másodlagos kereseti kérelemre vonatkozóan tényállást, amit a másodfokú bíróság bizonyítás kiegészítése nélkül pótol.

A felperes szerint iratellenes a jogerős ítéletnek a feladatkör átadásának időpontjára vonatkozó része, mert az folyamatosan és korábban a fellebbezésben írt dátumok szerint történt és nem 2010. február 24. napján kezdődött és folytatódott február 25-én, majd március 4-én. A 2010. március 9-ei jegyzői előterjesztésben feladatai már 3 igazgatás ügyintéző és 1 pénzügyi ügyintéző munkakörének részét képezték, így a munkáltatói jogkör gyakorlója már a létszámcsökkentés elrendelése előtt választott.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult a felperes perköltség fizetésre kötelezése mellett. A felperes a felülvizsgálati ellenkérelemre észrevételeket terjesztett elő.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Ktv. 17. §-ának (1) bekezdés a) pontja értelmében a közszolgálati jogviszony felmentéssel akkor szüntethető meg, ha az Országgyűlés illetve a helyi önkormányzat képviselő-testület döntése alapján a közigazgatási szerv hivatali szervezetében létszámcsökkentést kell végrehajtani és emiatt a köztisztviselő további foglalkoztatására nincs lehetőség.

A lefolytatott bizonyítási eljárás adataiból egyértelműen megállapítható volt, hogy A. község Önkormányzatának Képviselő-testülete határozatával döntött az 1 főt érintő létszámleépítésről a kialakult nehéz anyagi helyzetre hivatkozással. A határozatot a munkáltatói jogkör gyakorlójának végre kellett hajtania annak ellenére, hogy a döntés meghozatala előtt a jegyző arról tájékoztatta a képviselő-testületet, hogy „ha elengedhetetlenül szükséges” az igazgatási vonalon van lehetőség létszámcsökkentésre, de kizárólag a leterheltség jelentős növelésével.

Megalapozatlan azon felülvizsgálati hivatkozás, miszerint a felmentés indokolásából ki kell derülni, hogy a fél további foglalkoztatására miért nincs lehetőség. A munkáltatónak a létszámcsökkentést végre kellett hajtania, az pedig, hogy ennek során kinek a jogviszonyát szüntette meg, az alperes diszkrecionális jogkörébe tartozott (MK.95/I.) Az a körülmény, hogy adott esetben korábban a jegyző kérésére létszám bővítés történt, majd a gazdasági helyzet értékelése mellett létszámcsökkentés vált szükségessé, önmagában a munkáltató intézkedését nem teszi jogellenessé. Nem nyert bizonyítást, hogy a létszámcsökkentés

végrehajtását követően a felperes munkakörére új köztisztviselőt alkalmaztak volna.

Alaptalanul sérelmezte a felperes, hogy a bíróságok nem tettek eleget kioktatási kötelezettségüknek annak ellenére, hogy a jegyzőkönyvek utalnak a Pp. 3. és 8. §-ában foglaltakra. A felperes a jegyzőkönyv kijavítását kezdeményezhette volna, illetve – amennyiben a bíróság kioktatását nem találta kielégítőnek – kérhette volna annak részletezését. Az első tárgyaláson a jegyzőkönyvből megállapíthatóan a bíróság az alperest részletesen kioktatta a felmentésben foglalt indokok igazolása tekintetében figyelemmel a bizonyítási teherre. Ezt követően azonban – az iratokból megállapíthatóan – az elsőfokú bíróság a feleket tájékoztatta a rendeltetésellenes joggyakorlás igazolásáról, mivel az iratokból megállapíthatóan „a bizonyítási teher szabályainak ismertetése után az alperes a rendeltetésszerű joggyakorlás körében terjesztette elő bizonyítási indítványát kérve a polgármester meghallgatását” (jegyzőkönyv, 2. oldal).

A felperes a felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy az ítéletek nem tartalmazzak az előkészítő irataiban megfogalmazott okokra vonatkozóan indokolást, azonban konkrétan nem jelölte meg, mely érvei, illetve észrevételei maradtak elbírálatlanul. Ennek hiányában pedig a felülvizsgálati eljárásban e körben nem volt jogszabálysértés megállapítható [Pp. 272. § (2) bekezdés].

Az Mt. 4. §-ának (2) bekezdése értelmében a jog gyakorlása akkor nem rendeltetésszerű, ha az mások jogos érdekének csorbitására, érdekérvényesítésének korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul vagy erre vezet. Ebből következően a felperes eltávolítását célzó kereseti előadást a rendeltetésellenes joggyakorlásra vonatkozó bizonyítási szabályok alapján kellett vizsgálni, amely szerint a bizonyítási teher a felperesre hárult [Pp. 164. § (1) bekezdés]. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azonban nem volt megállapítható, hogy a munkáltató ezen jogszabályt megsértette.

A másodfokú bíróság helytállóan értékelte a jegyző 2010. február 19-én kelt felpereshez címzett levelét, amely szerint „átgondolta a problémáját, miszerint munkaköri feladatait egyre nehezebben tudja megfelelő színvonalon teljesíteni, ezért a krízishelyzetbe kerültekkel valamint az ápolási díjakkal kapcsolatos ügyintézés terhére leveszem a válláról”. Az erre írt 2010. február 24-ei válaszában a felperes javaslatot terjesztett elő, hogy milyen feladatok kerüljenek megosztásra közte és más köztisztviselők között. A felperes a felülvizsgálati kérelmében maga is azt állította, hogy 2010. március 9-én munkaköri feladatai már 3 igazgatási és 1 pénzügyi ügyintéző munkakörének a részét képezte. A felperes kifejezett kérésére történt a munkaköri feladatainak részbeni szétosztása, így nem állapítható meg az alperes részéről rendeltetésellenesség a választás során, és az sem volt rögzíthető, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója már a létszámcsökkentés elrendelése előtt döntött az érintett személyről.

A másodfokú bíróság a bizonyítékokat, a felek nyilatkozatait a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően egybevetés útján összességében értékelte, melyről a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően indokolási kötelezettségének eleget téve jogszerűen számot adott. Álláspontja megfelelt a logika szabályainak, nem minősült iratellenesnek vagy kirívóan okszerűtlennek.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul, míg a munkavállalói költségkedvezményére figyelemmel a felülvizsgálati eljárási illeték az államot terheli az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-a szerint.

Budapest, 2013. május 15.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
A kiadmány hiteléül:Nné tisztviselő